

Військовий інститут Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
КАФЕДРА ВІЙСЬКОВО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

ТЕМА 7.

Методика дослідження психічних якостей військовослужбовця.

Заняття 1 *Лекція на тему:*

**Методика вивчення психічних якостей
особистості військовослужбовця.**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Методика психологічного дослідження.**
- 2. Основні методи дослідження особистості військовослужбовця.**

ЛІТЕРАТУРА

- *Конституція України.* - К., 1996. – 80 с.
- *Концепція гуманітарного і соціального розвитку в Збройних Силах України / Указ Президента України №28/2004 від 12 січня 2004 // Народна Армія. – 2004. – 14 січня.*
- *Концепція виховної роботи в Збройних силах та інших військових формуваннях України / Указ президента України № 981/98 від 4 вересня 1998 // Збірник Указів Президента України. – К.: Політвидав, 1998.*
- *Барабанщиков А.В., Давыдов В.П., Феденко Н.Ф. Основы военной психологии и педагогики.* -М.: Просвещение, 1988. – 412 с.
- *Безбах В.Г., Клименко В.С., Мацагор О.А. Керівні документи з організації виховної та соціально-психологічної роботи у Збройних Силах України. Електронний посібник.* - К: ВІКНУ, 2011 .
- *Безбах В.Г., Клименко В.С., Кубіцький С.О., Мацагор О.А. Організація виховної роботи в підрозділах Збройних Сил України. Навчальний посібник. – К.:, 2011. – 508с.*
- *Коупленд Н. Психология и солдат / Пер.с англ. – М.,1958.*
- *Основи загальної та військової психології і педагогіки: навчальний посібник / В.Г.Безбах, Г.Р. Дубровинський, В.В.Зонь, С.О.Кубіцький.- К.:2010.- 400 с.*
- *Ягунов В.В. Альбом схем з загальної та військової психології.* - К., 1999.
- *Ягунов В.В. Військова й соціальна психологія – К., 2000.*

Психологічна структура особистості військовослужбовця

МЕТОДОЛОГІЯ

*система принципів і засобів
організації та побудови
теоретичної та практичної
діяльності, а також наука про цю
систему.*

Методологія науки має дві якісні форми

По-перше, вона дає уявлення про *прийоми* або *техніку* дослідження. Тобто вона вивчає зовнішні та спеціальні ознаки груп явищ, що потребують особливих зовнішніх прийомів і засобів їх пізнання.

По-друге, методологія може пізнавати ті широкі загальні властивості та співвідношення явищ, що відрізняють взагалі одну науку від іншої; кожна з них має свій предмет вивчення, свої категорії, свої завдання.

методологія військово-психологічного дослідження

- ПРЕДМЕТОМ військово-психологічного дослідження є його процес

- РЕЗУЛЬТАТОМ військово-психологічного дослідження є система правил і рекомендацій щодо його здійснення

Методика військово-психологічного дослідження

сукупність прийомів та засобів дослідження, порядок їх використання й інтерпритації отриманих результатів.

Методика у військовій психології може розглядатися на кількох рівнях:

- **перший рівень** - загальна методика військово-психологічного дослідження;
- **другий** - методика здійснення конкретного типу наукового пошуку (теоретичного, емпіричного, прикладного та ін.);
- **третій** - докладно описана послідовність реалізації того чи іншого методу військово-психологічного дослідження (наприклад, методика соціометричного опитування, методика тестування, методика анкетування, методика психологічного експерименту тощо).

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ :

- концепція, на основі якої будується методика;
- психологічні явища, що досліджуються, їхні ознаки, параметри;
- зв'язки та залежності між ними;
- методи, що використовуються;
- порядок використання методів і методичних прийомів;
- послідовність і техніка узагальнення результатів дослідження;
- склад, роль та місце дослідників у процесі дослідження.

складові військово-психологічного дослідження :

- підготовка, що передбачає вибір проблеми й визначення мети дослідження; формування проблеми дослідження; виділення і визначення змінних; розроблення гіпотези; визначення емпіричних параметрів для верифікації сформульованих гіпотез; вибір методів і техніки дослідження; розроблення плану дослідження ;
- реалізація, що означає пошук емпіричних даних із застосуванням обраних методів і техніки збір результатів дослідження та попередній їх відбір; їхнє обґрунтування; остаточний аналіз результатів дослідження; формулювання висновків та рекомендацій ;
- впровадження, тобто визначення можливостей і сфери застосування сформульованих рекомендацій і висновків, які стосуються військово-педагогічної і морально-психологічної практики, втілення у військову практику.

Основні принципи побудови військово-психологічного дослідження :

- Принцип об'єктивності
- Принцип багатомірного та багаторівневого існування досліджуваних соціально-психологічних і психологічних явищ ;
- Принцип дослідження соціально-психологічних і психологічних явищ у їхньому розвитку .
- Принцип творчої самодіяльності
- Принцип організації психологічних впливів

МЕТОДИ ВІЙСЬКОВО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

УНІВЕРСАЛЬНІ

- спостереження,
- експеримент,
- бесіда,
- анкетування

СПЕЦІАЛЬНІ

- тестування
- соціометрія

групи методів психологічного дослідження :

1. Методи теоретичного дослідження
2. Методи емпіричного дослідження
3. Методи аналізу, інтерпретації та тлумачення даних теоретичного й емпіричного дослідження

Методи теоретичного дослідження

1. Моделювання,
2. Реконструювання
3. Типологізація

Методи емпіричного дослідження

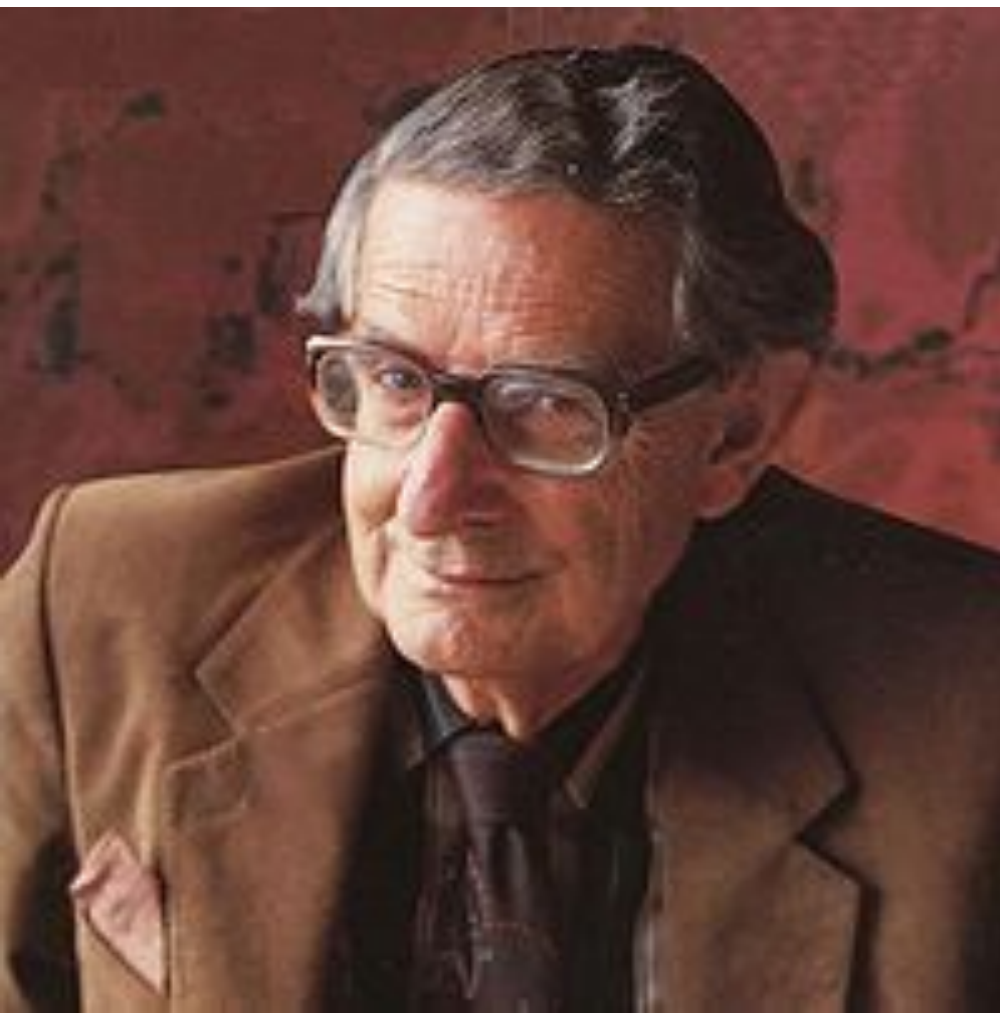
1. Спостереження
2. Експеримент
3. Бесіда
4. Інтерв'ю
5. Анкетування
6. Соціометрія
7. Референтометрія
8. Біографічний метод
9. Тестування
10. Вивчення продуктів діяльності
11. Узагальнення незалежних характеристик

Методи аналізу, інтерпретації та тлумачення даних :

1. Методи математичного моделювання
2. Статистичні методи
3. Кореляційний аналіз
4. Регресивний аналіз
5. Факторний аналіз
6. Дисперсійний аналіз
7. Кластерний аналіз

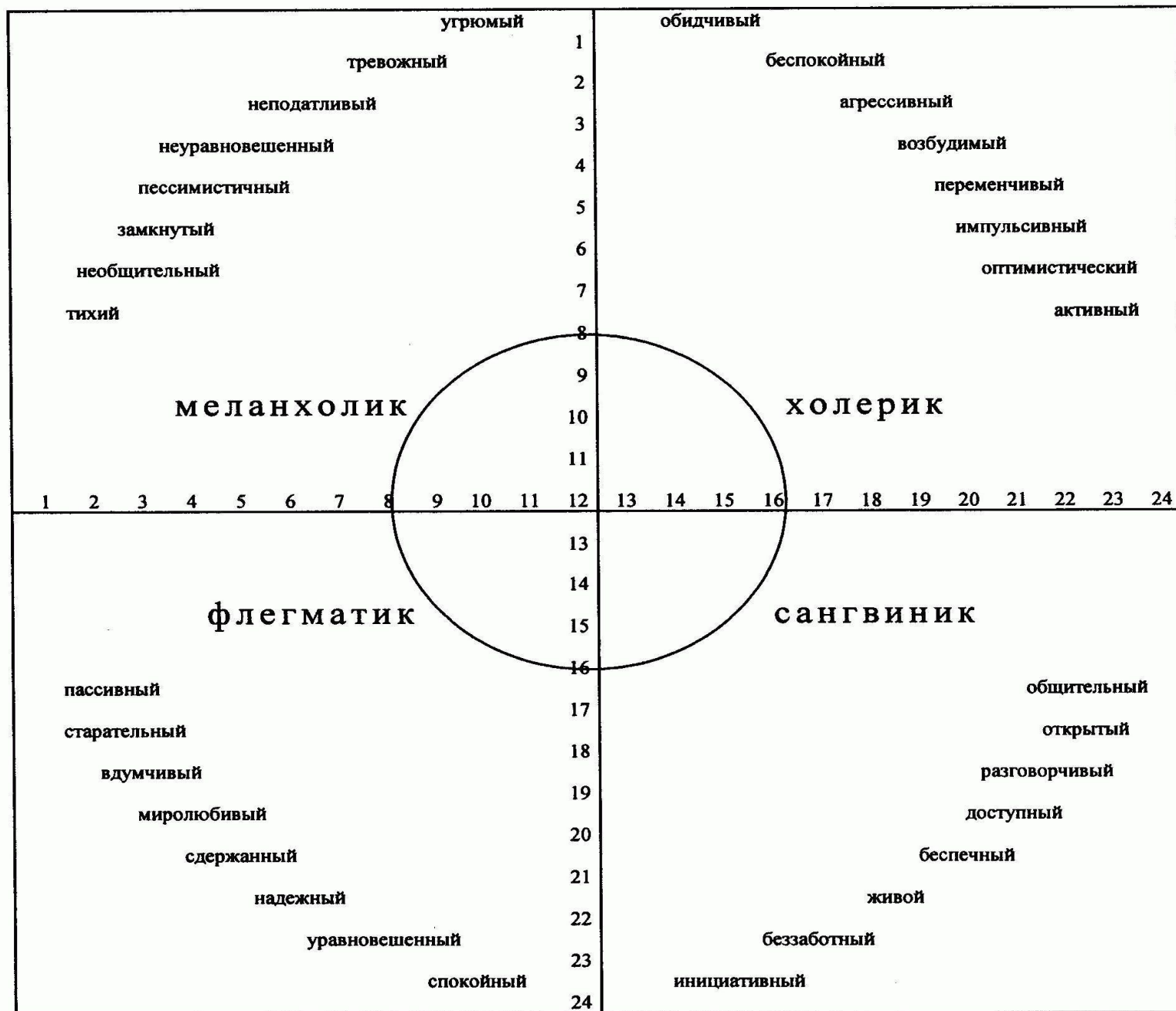
Ганс Юрген АЙЗЕНК

(4.03.1916 – 4.09.1997)

британський вчений-психолог, один з лідерів біологічного напрямку в психології, засновник факторної теорії особистості, автор відомого теста інтелекту.

“КРУГ АЙЗЕНКА”

Методика тестування поділяється на три етапи:

- ❖ **вибір тесту** (зумовлений метою тестування і ступенем достовірності й надійності тесту);
- ❖ **проведення тесту** (обумовлюється інструкцією до тесту);
- ❖ **інтерпретація результатів тесту** (визначається системою теоретичних припущень відносно предмета дослідження).

За функціональною ознакою тестів щодо предмета дослідження розрізняють :

- ❖ тести інтелекту,
- ❖ тести креативності,
- ❖ тести досягнень,
- ❖ критеріально орієнтовані,
- ❖ особистісні тощо.

Завдання на самостійну роботу:

- 1. Доопрацювати лекцію.**
- 2. Питання семінарського заняття**

Методика військово-психологічного дослідження.

Етапи військово-психологічного дослідження.

Основні методи дослідження та їх характеристика

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!